

Igor Zgoliński

Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa, Bydgoszcz

i.zgolinski@kpsw.edu.pl

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5097-6170>

Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 26 września 2019 r., sygn. II AKa 292/19*

<http://dx.doi.org/10.12775.SIT.2021.048>

Glosowane orzeczenie wydane zostało na kanwie następującego stanu faktycznego. Matka i ojciec wnioskodawcy zostali skazani przez sąd radziecki na karę po 10 lat obozu pracy. Powodem skazania była działalność niepodległościowa, realizowana w czasie okupacji, a także później, już po anektowaniu przez Związek Radziecki wschodnich terenów Państwa Polskiego, w granicach ustalonych w traktacie ryskim. Wobec ojca wnioskodawcy oraz jego matki wydane zostały wyroki sądów przyznające wnioskodawcy oraz jego rodzeństwu prawo do odszkodowania i zadośćuczynienia za szkody i cierpienia, jakich doznali ich rodzice w wyniku wykonania pozbawienia wolności orzeczonego przez sąd radziecki. Wnioskodawca urodził się w obozie pracy na terenie północnej Rosji. Przez okres 18 miesięcy przebywał w tym obozie, w którym przebywała także jego matka, jednak faktycznie był z matką rozłączony. Warunki jego życia w tym czasie były bardzo trudne, a dzieci stale były narażone na śmierć. Zimno, niedożywienie i choroby powodowały, że wnioskodawca swoje przeżycie traktował jako wyjątek, cudowne ocalenie. Takie szczególne warunki życia zaważyły też na jego przy-

* Lex nr 2741687.

szłych relacjach z matką, która nie zapewniła mu potrzebnej opieki również w latach późniejszych. Opierając się na tych faktach, wnioskodawca wywodził swoje roszczenie.

Wyrokiem z dnia 25 czerwca 2019 r., sygn. akt III Ko 72/19, Sąd Okręgowy w Świdnicy na podstawie art. 8b ust. 1 i 2 Ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. Nr 34, poz. 149 ze zm.; dalej: ustawa lutowa) oddalił roszczenie w całości. Rozstrzygnął także o kosztach procesu. Apelację od tego wyroku wniósł pełnomocnik wnioskodawcy, zarzucając:

1. obrazę prawa materialnego poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że art. 8b ustawy lutowej stanowiący, że dziecku matki pozbawionej wolności, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia, które przebywało wraz z matką w więzieniu lub innym miejscu odosobnienia lub którego matka w okresie ciąży przebywała w więzieniu lub innym miejscu odosobnienia, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, dotyczy jedynie dzieci matek, wobec których stwierdzono nieważność orzeczenia na podstawie art. 1 ust. 1 cytowanej wyżej ustawy, tj. nieważność orzeczenia wydanego przez polskie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub przez organy pozasądowe, z pominięciem art. 8 ust. 2a tegoż aktu normatywnego wskazującego, że uprawnienia określone w ust. 1 przysługują również osobom mieszkającym obecnie bądź w chwili śmierci w Polsce, represjonowanym przez radzieckie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub organy pozasądowe, działające na obecnym terytorium Polski w okresie od dnia 1 lipca 1944 r. do dnia 31 grudnia 1956 r. oraz na terytorium Polski w granicach ustalonych w traktacie ryskim w okresie od dnia 1 stycznia 1944 r. do dnia 31 grudnia 1956 r. w sytuacji, gdy taki wyrok sądu przyznający odszkodowanie i zadośćuczynienie dzieciom matki wnioskodawcy w związku z zarzucanym jej czynem związanym z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego został prawomocnie wydany, a tym samym sąd zdyskwalifikował orzeczenie wydane przez radzieckie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości, chociaż formalnie nie wypowiedział

się o jego nieważności, gdyż nie mógł tego uczynić wobec wydania orzeczenia przez organ innego państwa.

2. obrazę prawa materialnego poprzez naruszenie art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej sprowadzającą się do nierównego traktowania wobec prawa dzieci w zależności od tego, czy zostały urodzone przez matki, które były represjonowane przez radzieckie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub organy pozasądowe, czy też przez polskie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub organy pozasądowe za te same czyny związane z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w sytuacji, gdy orzeczenie radzieckiego organu ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub organu pozasądowego zostało zdyskredytowane prawomocnym wyrokiem sądowym przyznającym odszkodowanie i zadośćuczynienie za jego skutki, co w konsekwencji jest przejawem dyskryminacji wobec wnioskodawcy wynikającym z faktu, że jego matka została akurat skazana przez radzieckie, a nie polskie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub organy pozasądowe.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu głosowanym orzeczeniem zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy 18 000 złotych tytułem odszkodowania oraz 18 000 złotych tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 września 2019 r.; w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy oraz orzekł o kosztach postępowania. Uzasadniając swe stanowisko, SA wskazał, że „los wnioskodawcy musi być traktowany jako znamienny dla wojennego i bezpośrednio powojennego pokolenia, nacechowanego śmiercią, skrajnymi niekorzystnymi warunkami życia oraz olbrzymimi krzywdami w sferze psychicznej. To zaś musi prowadzić do przyjęcia, że za przyznaniem wnioskodawcy prawa do odszkodowania i zadośćuczynienia w niniejszej sprawie przemawiają w istotnym zakresie także względy słuszności i poczucie sprawiedliwości. Wynikające ze społecznej potrzeby kolejne modyfikacje «ustawy lutowej» winny właśnie stanowić podstawę do oceny zasadności żądania wnioskodawcy oraz stanowić podstawę do przyznania mu rekompensaty doznanych krzywd. [...] Prawo to obejmuje przy tym okres, kiedy wnioskodawca po urodzeniu pozostawał z matką w miejscu wykonywania przez nią kary. Okresem stanowiącym podstawę do rekompensaty jest

więc okres pierwszych 18 miesięcy życia. Nie zasługuje na uwzględnienie z kolei żądanie wnioskodawcy obejmujące okres kolejnych 5 lat, od 16 października 1949 r. aż do 11 października 1954 r., kiedy to wnioskodawca przebywał w radzieckim domu dziecka. [...] Przedmiotem regulacji art. 8b wskazywanej wyżej ustawy jest bowiem wyłączenie okresu przebywania dziecka razem z pozbawioną wolności matką. Przebywanie w domu dziecka lub innej formie pieczy zastępczej nie mieści się już w ramach nakreślonych znamionami «przebywało wraz z matką»”.

Analiza głosowanego judykatu wskazuje, że Sąd Apelacyjny we Wrocławiu prawidłowo zinterpretował normę zawartą w art. 8b ustawy lutowej i sanował błąd popełniony przez Sąd I instancji. Dostrzegł również, aczkolwiek tylko niektóre, mankamenty aktualnie obowiązującej regulacji. Z orzeczeniem tym, *de lege lata*, należy się zgodzić, jakkolwiek w części oddalającej roszczenie zdaje się ono pozostawać w sprzeczności z ogólną zasadą sprawiedliwości społecznej, która legła u podstaw uchwalenia ustawy lutowej, a następnie m.in. wprowadzenia do jej treści przepisu art. 8b. Ta okoliczność była zasadniczą determinantą złożenia glosy do wyroku. Celowe jest bowiem wyrażenie – na marginesie głosowanego judykatu, traktowanego jako zasadniczy do tego przyczynek – kilku uwag pod adresem normy zawartej w art. 8b ustawy lutowej.

Jako punkt wyjścia należy przyjąć, że kompensacja działań organów państwowych w okresie sprzed transformacji ustrojowej nadal stanowi istotne zadanie demokratycznego państwa prawa, mające służyć przywróceniu właściwych relacji społecznych oraz możliwie sprawiedliwemu wyrównaniu wyrządzonych wówczas krzywd. Temu celowi służy ustawa lutowa, która jednakże nie wprowadza odpowiedzialności odszkodowawczej za wszelkie szkody i krzywdy wynikłe z represji politycznych zaistniałych w okresie od 1 stycznia 1944 r. do 31 grudnia 1989 r., lecz jedynie za te, które uznaje za prawnie relewantne¹. Początkowo były to kwestie związane z wykonaniem orzeczenia albo decyzji o internowaniu

¹ Szerzej M. Stanowska, *Zagadnienia materialnoprawne i procesowe rehabilitacji osób represjonowanych w latach 1944–1956 za działalność na rzecz niepodległości Polski*, w: *Studia i analizy Sądu Najwyższego*, t. 7, red. K. Ślęzak, Warszawa 2014.

(w warunkach określonych w art. 1 i art. 11 omawianej ustawy), a następnie zakres przedmiotowy ustawy wydatnie ewoluował. Obecnie osobą uprawnioną, której przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, jest m.in. dziecko matki pozbawionej wolności, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia, a które przebywało wraz z matką w więzieniu lub innym miejscu odosobnienia lub którego matka w okresie ciąży przebywała w więzieniu lub innym miejscu odosobnienia. Już w tym miejscu trzeba stwierdzić, że przepis jest skonstruowany ułomnie, co bezpośrednio znajduje odzwierciedlenie w treści glosowanego rozstrzygnięcia. Problemy z interpretacją przepisu w przedmiotowej sprawie *nota bene* miał również sąd I instancji, przy czym rozstrzygnięcie sądu *meriti* zostało prawidłowo skorygowane przez sąd odwoławczy.

Kompensacja *in genere* to zagadnienie wywodzące się z prawa cywilnego, które oznacza wyrównanie szkody i krzywdy, wynikłych z określonego zdarzenia. W polskim prawie nie występuje normatywna definicja szkody. Nie zawiera jej także ustawa lutowa, stąd należy posługiwać się dorobkiem orzecznictwa cywilnego. Odpowiedzialność odszkodowawcza *ex delicto* stanowi przedmiot regulacji art. 415–449 Kodeksu cywilnego². Wypada zaznaczyć, że głównym celem przyznania prawa do odszkodowania i zadośćuczynienia dzieciom matek pozbawionych wolności była niewątpliwie specyficzna sytuacja tych osób. Ubieganie się jednak o to roszczenie na drodze odpowiedniego postępowania cywilnego, na podstawie art. 417 k.c., jest w zasadzie skazane na niepowodzenie. Na przeszkodzie stać będą przede wszystkim przepisy odnoszące się do przedawnienia roszczeń, wynikające z ogólnych norm k.c. Ponadto w takim postępowaniu należałoby wykazać winę indywidualnego funkcjonariusza państwowego, albowiem element ten może warunkować finalną odpowiedzialność Skarbu Państwa (abstrahując już od samego kryterium niedochowania należytej staranności³). W praktyce, jeżeli chodzi o roszczenia pozostające

² Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 – Kodeks cywilny (tekst jednolity: Dz.U. z 2020 r., poz. 1740), dalej: k.c.

³ Por. T. Karaś, S. Żółtek, *Bezprawność w prawie cywilnym i karnym*,

poza treścią art. 8b ustawy lutowej, to ich dochodzenie na drodze postępowań cywilnych jest więc niemal niemożliwe. Z tego powodu szczególnie istotne dla ustawodawcy winno być takie zakreślenie ram obowiązywania przepisu, aby objąć nim wszelkie, co najmniej równorzędne, przypadki pokrzywdzenia, skoro decyduje się na wprowadzenie normy ogólnej. W obecnym stanie prawnym przepis nie czyni jednak zadość tej powinności. W konsekwencji wątpliwe pozostaje, czy w obecnym brzmieniu przepis spełnia standard równości, określony w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP. Zdaje się bowiem wyraźnie różnicować uprawnienia dzieci pozostających w odosobnieniu w zależności od okoliczności stanu faktycznego. Taka sytuacja wykracza natomiast poza ramy wyznaczone przez standard konstytucyjny, stanowiący m.in. o tym, że wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Emanacją konstytucyjnej zasady równości jest zakaz dyskryminacji, której władze publiczne winny unikać⁴. Równość wobec prawa determinuje jego powszechność⁵. Jeżeli więc prawodawca dokonuje dystynkcji w sytuacji prawnej poszczególnych podmiotów, które jednakowoż charakteryzują się tożsamą cechą wspólną, sytuującą ich sytuację prawną w sposób nieodległy, to bez wątpienia wprowadza pewne odstępstwo od konstytucyjnej zasady równości. Co prawda wypada uznać za dopuszczalne dokonanie zróżnicowania prawnego podmiotów posiadających wspólną cechę, jednakże winno ono charakteryzować się klarownym kryterium różnicującym. W tym kontekście nie jest więc prawidłowe pozycjonowanie prawne bez wyraźnie określonego kryterium. Należy też dodać, że owa „linia demarkacyjna” musi pozostawać w bliskim związku z samym celem przepisu, jego istotą, a więc i zamysłem ustawodawcy oraz bezsprzecznie służyć realizacji tego celu. Innymi słowy, musi to być rozróżnienie racjonalne i podyktowane określonymi, czytelnymi względami. Winno również zostać poprzedzone stosownym wywa-

„Prokuratura i Prawo” 2006, nr 11, s. 121–122.

⁴ W. Skrzydło, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2013, Lex, komentarz do art. 32.

⁵ P. Tuleja, w: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, red. P. Tuleja, Lex 2021, komentarz do art. 32.

żeniem interesów różnicowanych podmiotów, co ma zapobiec ich potencjalnemu nierównemu traktowaniu.

W tym kontekście wysoce problematyczny jest wyrażony w art. 8b ustawy lutowej wymóg przebywania dziecka „wraz z matką”. Nie od rzeczy będzie dodać, że mankamentem jest tu pozostawienie poza prawem do ubiegania się o odszkodowanie tych osób, które zostały – jak w sprawie objętej glosowanym orzeczeniem – odseparowane od matek. Często były to separacje długie, wieloletnie, które co oczywiste przekładały się następnie na relacje interpersonalne oraz osłabiały więzi łączące matkę z dzieckiem. Co więcej, odseparowanie dziecka od matki zwykle łączy się z większą krzywdą niż osadzenie dziecka wspólnie z matką. W tym kontekście można uznać, że ustawodawca, ustalając prawo do odszkodowania, pominął przypadki zdecydowanie bardziej dalekosiężne w negatywnych następstwach niż te, które obejmuje art. 8b ustawy lutowej. Obecnie pozostaje już niekwestionowanym standardem, że każda osoba musi być osadzona w warunkach, które są zgodne z poszanowaniem godności człowieka, a sposób oraz metoda wykonywania pozbawienia wolności nie mogą zadawać jej dodatkowego cierpienia bądź trudności o intensywności wykraczającej poza poziom cierpienia, który jest wpisany w istotę izolacji⁶. Nie bez przyczyny wszakże w celu umożliwienia matce pozbawionej wolności sprawowania stałej i bezpośredniej opieki nad dzieckiem przy wybranych zakładach karnych są zorganizowane domy dla matki i dziecka, w których dziecko może przebywać na życzenie matki do ukończenia trzeciego roku życia, chyba że względy wychowawcze lub zdrowotne, potwierdzone opinią lekarza albo psychologa, przemawiają za oddzieleniem dziecka od matki albo za przedłużeniem lub skróceniem tego okresu. Decyzje w tym zakresie wymagają jednakże zgody sądu opiekuńczego (art. 87 Kodeksu karnego wykonawczego⁷). Natomiast nowelizacją z dnia 24 lipca 2003 r.⁸ w Kodeksie karnym

⁶ Por. wyrok ETPCz z dnia 24 marca 2016 r., Korneyenkova i Korneyenkov vs. Ukraina, nr 56660/12, Lex nr 2005750.

⁷ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (tekst jednolity: Dz.U. z 2021 r., poz. 53), dalej: k.k.w.

⁸ Ustawa z dnia 24 lipca 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2003 r. Nr 142, poz. 1380).

wykonawczym zmodyfikowano przepis statuujący specjalne uprawnienia w tego rodzaju sytuacjach. Wykonując karę wobec skazanych sprawujących stałą pieczę nad dzieckiem do lat 15, należy uwzględnić w szczególności potrzebę inicjowania, podtrzymywania i zacieśniania ich więzi uczuciowej z dziećmi, wywiązywania się z obowiązków alimentacyjnych oraz świadczenia pomocy materialnej dzieciom, a także współdziałania z placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, w których te dzieci przebywają. Co więcej, skazani sprawujący stałą pieczę nad dziećmi, które przebywają w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, powinni być w miarę możliwości osadzani w odpowiednich zakładach karnych, położonych najbliżej miejsca pobytu dzieci. W doktrynie z zakresu prawa karnego wykonawczego podkreśla się konieczność specjalnego uregulowania statusu kobiet matek, w tym przyznania dyrektorom zakładów karnych kompetencji w sprawie prowadzenia odstępstw w sposobie wykonywania kary. Akcentuje się też, że dziecko powinno pozostawać z matką, która odbywa karę, albowiem przemawiają za tym względy rozwojowe oraz wychowawcze⁹.

Bez wątpienia wspomniana separacja dziecka od matki będącej w izolacji winna być oceniana przez taki właśnie pryzmat. Skoro ustawodawca zdecydował się na rekompensatę za izolację „wraz z matką”, to tym bardziej winien przyznać prawo do ubiegania się o kompensatę tym dzieciom, które w wyniku pozbawienia wolności ich matek zostały od nich następczo odseparowane, wskutek czego przebywały w domach dziecka lub pozostawały pod innymi formami pieczy zastępczej. Takie stany faktyczne *de lege lata* nie są objęte zakresem przepisu, albowiem nie spełniają wymogu przebywania dziecka „wraz z matką”. Tego rodzaju sytuacje uświadamiają jednak, że obecne rozwiązanie normatywne nie jest właściwe i niestety akurat w tym przypadku nie może zostać zniwelowane w drodze wykładni sądowej. Rozszerzający kierunek interpretacyjny, przyjęty przez sąd w glosowanym judykacie, był bez wątpienia prawidłowy,

⁹ K. Postulski, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2017, Lex, komentarz do art. 87; por. także J. Lachowski, *Komentarz do art. 87 k.k.w.*, w: *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, red. J. Lachowski, Warszawa 2018, s. 411–414.

aczkolwiek nie jest wystarczający na omawianej płaszczyźnie. Sąd Apelacyjny słusznie stanął na stanowisku, że wykładnia sądowa nie może w tego rodzaju sprawach prowadzić do „nieuzasadnionego ograniczenia zakresu podmiotowego wskazanej normy. Sprzeciwia się temu wykładnia systemowa, cel społeczny przepisu wskazany w uzasadnieniu projektu, a zwłaszcza względy słuszności i wyjątkowość sytuacji wnioskodawcy”. Na omawianej w niniejszej glosie płaszczyźnie ten kierunek interpretacji nie będzie miał jednak zastosowania. Wykładnia literalna przepisu niewątpliwie wskazuje, że poza kręgiem osób uprawnionych pozostawione zostały te dzieci, które zostały oddzielone od matek i skierowane do innych placówek. Na wybiórcze postrzeganie przepisu wskazuje nadto uzasadnienie projektu ustawy wprowadzającej przepis art. 8b do porządku prawnego¹⁰. Nie ma więc potrzeby ani możliwości korzystania z innych sposobów interpretacji przepisu, zwłaszcza w kontekście poszerzenia zakresowego. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu trafnie zatem pozostawił w mocy orzeczenie sądu *meriti* w tej części, co nie zmienia zapatrywania, że nie jest to rozstrzygnięcie sprawiedliwe społecznie. Analiza wyżej wymienionych okoliczności pozwala natomiast uznać, że ustawodawcy omawiany przypadek zwyczajnie umknął z pola widzenia¹¹. Jak pokazuje praktyka, jest on natomiast niestety relatywnie częsty.

W nawiązaniu do glosowanego orzeczenia warto jeszcze podnieść kolejną kwestię. Chodzi mianowicie o nieco inny aspekt wykładni ustawowego wymogu przebywania „wraz z matką” (błędnie określonego przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w treści uzasadnienia mianem „znamion”). Możliwe są tu do przyjęcia dwa sposoby interpretacji. Pierwszy z nich, o charakterze ścisłym,

¹⁰ Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, druk nr 2063, Sejm VIII kadencji.

¹¹ Powyższa okoliczność określona została jako „błąd ustawodawcy” w poselskim projekcie zmiany ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, złożonym 14 lutego 2020 r., który jednak do tej pory nie otrzymał należytego biegu, druk nr 288, Sejm IX kadencji.

optuje za koniecznością przebywania dziecka wspólnie z matką, tzn. w jednym pomieszczeniu w całym okresie izolacji matki. Nie można jednak wykluczyć, że w praktyce mogą wystąpić sytuacje, gdy dziecko faktycznie po jakimś czasie będzie oddzielone od matki, jednakże będzie umieszczone w innym pomieszczeniu w tym samym budynku lub po prostu na terenie tej samej jednostki. W tych sytuacjach „wąska” interpretacja przepisu będzie deprecjonowała możliwość ubiegania się tych osób o odszkodowanie. Przyjęcie interpretacji szerszej, uznającej, że również w tego typu przypadkach, niejako po trosze rozłącznych, został spełniony wymóg pozostawania dziecka „wraz z matką”, bez wątplenia mocno zbliża się do zarysowanej uprzednio sytuacji, gdy dzieci odseparowane od matek zostały umieszczone w innych miejscach odosobnienia. W obu tych przypadkach wszakże dzieci faktycznie pozostawały bez kontaktu z matką. Niewiele wnosi tu odniesienie słownikowe, albowiem „wraz” oznacza zarówno „razem, wspólnie z kimś”¹², jak i „jednocześnie”, „zarazem”, „łącznie z czymś, co należy do większej całości”¹³. Z tym zagadnieniem również będą musiały się mierzyć sądy orzekające w tego typu sprawach.

Wskazane uwagi niewątpliwie obrazują istotne wady obecnej regulacji prawnej w zakresie prawidłowego określenia kręgu osób uprawnionych do ubiegania się o odszkodowanie na podstawie art. 8b ustawy lutowej, co implikuje potrzebę pilnej reakcji ustawodawcy.

STRESZCZENIE

Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z dnia 26 września 2019 r., sygn. II AKa 292/19

W glosie do orzeczenia, formalnie pozostającego w zgodzie z obecnym stanem prawnym, w części oddalającej roszczenie autor sygnalizuje zasadniczy mankament w postaci sprzeczności z ogólną zasadą sprawiedliwości

¹² M. Szymczak (red.), *Słownik języka polskiego PWN*, Warszawa 1981, s. 758.

¹³ W. Doroszewski (red.), *Słownik języka polskiego*, <https://sjp.pwn.pl/doroszewski/wraz-I;5517789.html> (dostęp: 1.07.2021 r.).

społecznej, która legła wszakże u podstaw uchwalenia tzw. ustawy lutowej, a następnie m.in. wprowadzenia do jej treści przepisu art. 8b. W sposób krytyczny odnosi się również do aktualnej treści art. 8b ustawy lutowej, która doprowadziła sąd do tego rodzaju rozstrzygnięcia, i postuluje pilną reakcję ustawodawcy.

Słowa kluczowe: postępowanie rehabilitacyjne; ustawa lutowa; odszkodowanie; zadośćuczynienie

SUMMARY

Gloss to the judgment of the Court of Appeal in Wrocław
of 26 September 2019, II AKa 292/19

In the commentary on the decision, the author indicates a fundamental flaw in the decision of the Court of Appeal in the part dismissing the claim, in the form of contradiction with the general principle of social justice, which was, after all, the basis for the enactment of the so-called "February Act" and the subsequent introduction of, inter alia, the provision of Article 8b into its content. He also critically refers to the current content of Article 8b of the February Act, which led the court to this kind of decision, and postulates an urgent reaction of the legislator.

Keywords: rehabilitation proceedings; the February Act; compensation; reparation

BIBLIOGRAFIA

- Doroszewski W. (red.), *Słownik języka polskiego*, <https://sjp.pwn.pl/doroszewski/wraz-I;5517789.html>.
- Karaś T., Żółtek S., *Bezprawność w prawie cywilnym i karnym*, „Prokuratura i Prawo” 2006, nr 11.
- Lachowski J., *Komentarz do art. 87 k.k.w.*, w: *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, red. J. Lachowski Warszawa 2018.
- Postulski K., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2017, Lex.
- Skrzydło W., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2013, Lex.

Stanowska M., *Zagadnienia materialnoprawne i procesowe rehabilitacji osób represjonowanych w latach 1944–1956 za działalność na rzecz niepodległości Polski*, w: *Studia i analizy Sądu Najwyższego*, t. 7, red. K. Ślęzak, Warszawa 2014.

Szymczak M. (red.), *Słownik języka polskiego PWN*, Warszawa 1981.

Tuleja P., w: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, red. P. Tuleja, Lex 2021.